

1943

Nr 338.

Utkom från trycket
den 17 juni 1943.

Nr 338.

Lag

om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring;

given Stockholms slott den 11 juni 1943.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å försäkringsavtal, varigenom inländskt försäkringsbolag å svensk medborgare eller å utlänning med hemvist här i riket meddelat

1. livförsäkring (kapital- eller livränteförsäkring) för dödsfall eller
2. invaliditetsförsäkring, där denna avser premiefrielse för livförsäkring eller förenats med livränteförsäkring för livsfall på sådant sätt att invaliditetsförsäkringen upphör, om livränteförsäkringen upphör, eller där bolagets rörelse i huvudsak omfattar livränteförsäkring.

Å livförsäkring för livsfall i förening med invaliditetsförsäkring är lagen tillämplig efter ty därom stadgas i 17 §. Lagen har ej avseende å återförsäkring eller å försäkring hos anstalt, som utom återförsäkring endast meddelar kollektiv försäkring eller som avses i 264 § lagen om försäkringsrörelse.

Vad här stadgats om lagens tillämpning å försäkring hos inländskt försäkringsbolag gäller ock i fråga om försäkring, som meddelats av utländsk försäkringsanstalt med verksamhet här i riket, där ej Konungen annorlunda förordnar.

2 §.

I denna lag förstås med *risksumma*, vid kapitalförsäkring för dödsfall å en persons liv skillnaden mellan försäkringssumman och återköpsvärdet samt vid annan försäkring ett med hänsyn till försäkringsformen bestämt motsvarande belopp.

krigstillstånd krig, vari Sverige befinner sig, eller annat förhållande, som av Konungen med avseende å lagens tillämplighet jämställes med sådant krig,

krigsansvarighet försäkringsgivares ansvarighet för sådant dödsfall eller fall av invaliditet, som inträffar under krigstillstånd eller, där det föranletts av krigshandling under tid då krigstillstånd varit rådande, inom ett år efter krigstillståndets upphörande, samt

krigspremie sådan tilläggspremie, som betingas av krigsansvarighet.

Krigsansvarighet och bestridande av kostnaden för sådan ansvarighet.

3 §.

Krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren intill ett belopp av, förutom återköpsvärdet, tvåhundra tusen kronor av risksumman för dödsfall och sam-

¹ Riksdagens skrivelse 1943: 262.

na belopp av risksumman för invaliditet (*krigsskyddad risksumma*). Hava å samma person flera livförsäkringar eller flera invaliditetsförsäkringar meddelats av en eller flera försäkringsgivare, skall, där ej Konungen annorlunda förordnar, vad nu sagts gälla den sammanlagda risksumman för dödsfall eller för invaliditet samt tidigare meddelad försäkring åtnjuta krigsskydd framför senare meddelad.

Förbehåll som strider mot första stycket eller som eljest innebär, att någon med krigstillstånd sammanhängande omständighet skulle för försäkringsgivaren medföra frihet, helt eller delvis, från ansvarighet av den omfattning, som i första stycket sägs, må ej av försäkringsgivaren åberopas; dock att Konungen äger medgiva, att sådant förbehåll må åberopas beträffande försäkring, som meddelats efter krigstillståndets inträdande eller inom tre månader dessförinnan.

4 §.

Vid dödsfall eller fall av invaliditet, för vilket krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren, skall denne, där ej Konungen annorlunda förordnar, i vanlig ordning utgiva ett belopp motsvarande återköpsvärdet, ökat med hälften av risksumman dock högst med femtiotusen kronor. Hava å samma person flera livförsäkringar eller flera invaliditetsförsäkringar meddelats av en eller flera försäkringsgivare, skall vad nu sagts gälla sammanlagda risksumman för dödsfall eller för invaliditet; och skall vad av sammanlagda risksumman utgives fördelas på försäkringarna i förhållande till deras krigsskyddade risksummor.

Återstoden av krigsskyddad risksumma må ej utgivas förrän krigspremie fastställts enligt 12 § första stycket eller befunnits icke behöva uttagas; och må, om så erfordras, betalningen uppskjutas ytterligare högst ett år. Å ogulden del skall, från det avgörande om krigspremien träffats, gäldas ränta efter räntefot, som Konungen bestämmer.

5 §.

Om de sammanlagda krigsskyddade risksummorna för inträffade försäkringsfall, för vilka krigsansvarighet med avseende å visst krigstillstånd åvilar försäkringsgivaren, överstiga summan av de å tiden för krigstillståndet belöpande riskpremierna för samtliga av försäkringsgivaren meddelade försäkringars krigsskyddade risksummor, må skillnaden (*överkostnaden*) till hälften täckas genom uttagande av krigspremie för envar försäkrad, medan återstoden skall täckas genom tillskott från försäkringsgivaren, allt i den mån ej annat föranledes av vad i 6—9 §§ stadgas.

6 §.

Krigspremie må icke överstiga en tjugondel av den högsta krigsskyddade risksumma, som under krigstillståndet gällt för den försäkrade.

7 §.

Inländsk försäkringsgivare vare ej pliktig att till överkostnadens täckande tillskjuta större belopp än som, utan att tryggheten för gällande försäkringsavtal äventyras eller enskilda försäkringstagares rätt förnärmas, kan tagas i anspråk dels genom anlitanande av såväl tillgängligt som för tio år enligt av Konungen meddelade bestämmelser förutberäknat överskott å försäkringsgivarens rörelse dels ock genom nedsättning av utjämningsreserv, vinstfonder, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv. I överskotts- och fondmedlen inräknas icke vad som belöper å försäkring eller försäkringsdel, vars risksumma icke är krigsskyddad.

Vad här stadgats om inländsk försäkringsgivares tillskottsplikt skall äga motsvarande tillämpning å utländsk försäkringsgivare enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Konungen.

8 §.

Där sammanlagda beloppet av de krigspremier, som enligt 6 § må uttagas, ej förslår till täckande av halva överkostnaden, skall återstoden täckas genom att, med iakttagande av begränsningarna i 7 §, försäkringsgivarens tillskott höjes. På motsvarande sätt må, om det belopp, varmed försäkringsgivaren är pliktig att bidraga, icke förslår till täckande av halva överkostnaden, återstoden täckas genom att, med iakttagande av begränsningen i 6 §, krigspremierna höjas.

9 §.

Kan hela överkostnaden icke täckas i den ordning, som i 8 § sägs, må bristen utjämnas genom att de belopp, som innehållits enligt 4 §, nedsättas i förhållande till försäkringarnas krigsskyddade risksummor.

10 §.

Konungen äger förordna, att vid bestämmande och täckning av överkostnad olika försäkringsbestånd skola särskiljas. Sådant förordnande må ock meddelas med avseende allenast å tillämpning av 9 §.

11 §.

Skall enligt 10 § överkostnad bestämmas särskilt för olika försäkringsbestånd, må likväl utjämning av kostnaden för krigsansvarigheten ske mellan bestånden eller några av dem. Utjämning må ock ske mellan försäkringsbestånd hos olika försäkringsgivare, vilka därom träffat avtal.

Krigspremies fastställande och uttagande.

12 §.

Krigspremie fastställas så snart lämpligen kan ske efter det krigstillståndet upphört och senast inom två år därefter. Krigspremie bestämmes, med tillämpning av det förenklade beräkningssätt Konungen må medgiva, så att det belopp, som för visst försäkringsbestånd skall täckas genom krigspremier, fördelas å försäkringarna inom beståndet i förhållande till den högsta krigsskyddade risksumma, som för varje försäkrad gällt under krigstillståndet.

Om försäkring helt eller delvis upphör av annan orsak än sådant försäkringsfall, för vilket krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren, må utan hinder av vad i första stycket sägs krigspremien fastställas vid försäkringens upphörande och beräknas enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Konungen. Beträffande försäkring, som upphör till viss del, skall fastställandet avse allenast denna del, där ej annorlunda förordnas.

13 §.

Krigspremie skall erläggas å tid som Konungen bestämmer: dock att under ett år icke må fordras betalning vilken överstiger, vid kapitalförsäkring för dödsfall å en persons liv en hundradel av försäkringssumma, som omfattas av krigsansvarigheten, och vid annan försäkring ett med hänsyn till försäkringsformen bestämt motsvarande belopp.

I avräkning å blivande krigspremie må, från det krigstillståndet inträtt, provisorisk krigspremie uttagas. Vad i första stycket stadgas om bestämmande av tid för krigspremies erläggande och om den högsta årliga betalning, som må fordras, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om provisorisk krigspremie.

Utan hinder av vad i första stycket stadgas äger försäkringsgivaren vid utbetalning på grund av försäkringen eller vid försäkringens nedsättning av annan anledning än i 14 § första stycket sägs tillgodogöra sig fastställd krigspremie.

14 §.

Erlägges icke krigspremiebelopp inom en månad från förfallodagen, må enligt de närmare bestämmelser Konungen meddelar försäkringsgivarens förpliktelser nedsättas under förutsättning.

1. att minst en månad förflutit från det försäkringsgivaren till försäkringstagaren avsänt meddelande om premiens belopp och förfallodag samt om påföljden av underlåten betalning, dock att meddelande, som avsänts tidigare än en månad före förfallodagen, ej må åberopas, samt

2. att försäkringsgivaren till försäkringstagaren avlåtit meddelande, att han på grund av dröjsmålet gör rätten till nedsättning gällande, med under rättelse tillika om villkoren för försäkringstagarens återinträde i sina rättigheter enligt avtalet.

Försäkringsgivarens förpliktelser må anses nedsatta från dagen för det sistnämnda meddelandets avlåtande.

15 §.

Oguldet krigspremiebelopp, som försäkringsgivaren icke kan tillgodogöra sig vid utbetalning på grund av försäkringen eller genom försäkringens nedsättning, må ej uttagas.

Särskilda bestämmelser.

16 §.

Konungen eller, där fråga är om försäkring som meddelats av utländsk anstalt, försäkringsinspektionen äger utöver vad ovan sägs medgiva avvikelser från vad i 3—15 §§ stadgas beträffande

1. livförsäkring, som meddelats av anstalt vars rörelse i huvudsak omfattar livränteförsäkring,

2. korttidsförsäkring, försäkring med naturlig premie eller försäkring med lägre premie under vissa år, vilka vid krigstillståndets inträdande ännu ej gått till ända,

3. annan livförsäkring, vilken vid krigstillståndets inträdande icke varit i kraft fem år, och

4. invaliditetsförsäkring.

17 §.

Har livförsäkring för dödsfall eller för livsfall meddelats i förening med invaliditetsförsäkring, äger Konungen föreskriva, att försäkringarna vid bestämmande av försäkringsgivarens tillskott till täckande av överkostnad samt vid nedsättning enligt 9 eller 14 § skola betraktas såsom en enda försäkring.

Har invaliditetsförsäkringen meddelats av annan försäkringsgivare än den, hos vilken livförsäkringen tagits, må genom avtal mellan försäkringsgivarna, vilket godkännes av försäkringsinspektionen, bestämmas att vad i första stycket är stadgat skall gälla i fråga om försäkringarna.

18 §.

Då försäkringsgivare har att lämna tillskott till täckande av överkostnad, skola, där ej Konungen annorlunda förordnar, överskottsmedel tagas i anspråk före fondmedel samt fondmedlen frigöras i den ordning, som gäller för täckande av förlust.

19 §.

Konungen äger medgiva, att försäkringsfonden må till belopp, motsvarande försäkringsgivarens tillskott eller, innan tillskottet fastställts, vad försäkringsgivaren beräknas skola tillskjuta på grund av krigsansvarigheten, redovisas jämväl i tillgångar av annan art än i 215 § lagen om försäkringsrörelse sägs.

Sådant förutberäknat överskott, som avses i 7 §, må i försäkringsgivarens balansräkning uppföras såsom tillgång.

20 §.

Under krigstillstånd och till dess krigspremier fastställts enligt 12 § första stycket eller befunnits icke behöva uttagas må, om ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, beslut icke fattas om utdelning av vinst eller ränta, härrörande från livförsäkringsrörelse.

Varder utdelning beslutad och verkställd i strid med vad i första stycket stadgas, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återbära den; och skola de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en ansvara för brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

21 §.

För tillämpning av vad i denna lag stadgas skola grunder upprättas.

Vad i lagen om försäkringsrörelse stadgas om grunder skall i tillämpliga delar gälla inländskt bolags grunder enligt denna lag.

I fråga om utländsk anstalt skall fastställelse å grunderna sökas hos försäkringsinspektionen. Inspektionen prövar grundernas överensstämmelse med denna lag samt om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må erfordras, bland annat rörande skyldighet för anstalten att här i riket nedsätta tillgångar till säkerhet för fullgörandet av anstaltens förbindelser enligt grunderna. Å beslut om ändring av fastställda grunder skall ock sökas inspektionens fastställelse. Då fastställelse å grunder eller å ändring i grunderna meddelats, skall inspektionen låta i allmänna tidningarna införa tillkännagivande därom.

22 §.

Sker i fråga om inländskt bolag avvikelse från denna lag eller från vad Konungen med stöd av lagen förordnat, skall vad i 113, 208 och 228 §§ lagen om försäkringsrörelse stadgas beträffande avvikelse, som där sägs, äga motsvarande tillämpning.

Vad i 10 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket stadgas i fråga om där angiven avvikelse skall beträffande utländsk anstalt gälla jämväl avvikelse från denna lag eller från däri avsedda grunder.

23 §.

Styrelseledamot eller likvidator, som låter verkställa utdelning i strid med bestämmelsen i 20 § första stycket, straffes på sätt i 258 § lagen om försäkringsrörelse sägs.

Böter, som ådömas enligt denna paragraf, tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I fråga om försäkring, som meddelats före den 1 juli 1941, vare försäkringsgivaren, såvitt angår risksumma som ej åtnjuter krigsskydd enligt 3 §, ansvarig i överensstämmelse med avtalet; dock att Konungen äger förordna om uppskov med utbetalningen.

Genom denna lag upphäves lagen den 4 oktober 1940 (nr 851) med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig; dock att vad i 11 § andra stycket nämnda lag stadgas alltjämt skall äga tillämpning.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 11 juni 1943.

GUSTAF.

(L. S.)

HERMAN ERIKSSON.

(Handelsdepartementet.)